

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 1. "Ard og Plog."

Fylke: Hedmark

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Trysil

Emne:

Bygdelag: Jordet i Trysil og
Tøberget

Oppskr. av: Harald B. Halvorsen

Gard:

(adresse): Tøberget (f. 1895.)

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1.

Både ard og plog er brukt i Trysil.

2.

Arden brukes framleis. - Framtil ca. 1910 ardet en opp potetakrene. Kornakrene sluttet^{de} å bruke arden til før 1900 og gikk over til plog og harv.

3.

Arden brukes til å slå opp rader ved potetsetting og den bruktes også i 1948 av mange til hypping.

4.

Ardtypen i Trysil er som fig. 4. - Så seint som de to siste åra (1947 og 1948) har flere brukere laget seg slike arder (hjemmelagede). -

5.

Nei.

6. Andas - plogas.

Veksne.

7.

Nei.

8.

Arden brukes med veltefjøl av enkelte.

9.

Nei.

10.

Dybdegangen kan reguleres på Trysil-ardene.

11. Kei. Vettefjölene av tre og stillbare.

12. Andene ble laget på gardene av brukeren eller noen i husstanden, for smedkunst var vanlig godt ansett. En bruker som ikke kunne smi var nesten utenkkelig i Trysil før ca. 1920. - Under siste krig begynte flere yngre å lære seg opp i dette gamle gode handverk. - (Det er mulig at det forserte vegarbeide, med mangel på smeder, har gitt støyten til dette. -) Før 1872 laget de noen ploger ved Ørnsløfoss Jernverk (i Tørbegget) nedlagt i 1872.

13. Kei brukes bare moderne fabrikksmidde ploger. Omgangen begynte ca. 1910. De eldste innkjøpte ploger betalt med ca. 8 kr. fortelles det.

14. Plog nr. 8 er det ingen husker brukt. Her var typene 14 og 15, mest 15. Vettefjöl var av jern og vidd. Aurskida var av jern.

15. Fugens opplysning.

16. Vettet til den sids vettefjöl var.

17. Kei.

18. Kei, bare høyre-ploger.

19. ca. 15 cm., ingen regulering for dybden.

20. m. 14 manglet ristill.

21. Kei.

22. Kei.

23. Kei.

al: med tykk l - plog:

al er hankjønn i Trysil.